

Anticiklinės valstybės finansų politikos komisijos

IŠVADA DĖL 2016 ir 2017 METŲ PRODUKCIJOS ATOTRŪKIO NUO POTENCIALO
ŽENKLO

2016 m. rugsėjo 22 d.

Vilnius

IŠVADA

Pagal šiuo metu galiojančias Finansų ministerijos ūkio prognozavimo prielaidas, tikėtina, kad tiek 2016, tiek 2017 metais bendras vidaus produktas (toliau – BVP) bus apylygis potencialui arba nežymiai jį viršys, todėl pasirinktinai tas skaičiavimų rezultatas, kuris nustatė teigiamą produkcijos atotrūkio (toliau – atotrūkio) nuo potencialo ženklą.

Priimdami šį sprendimą Anticiklinės valstybės finansų politikos komisijos (toliau – komisija) nariai atsižvelgė į nacionalinių fiskalinės drausmės normų rengėjų informaciją apie šių normų kūrimo motyvus: LR Fiskalinės drausmės įstatymo ir LR Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo įpareigojimai mažinti deficitą (didinti perteklių) (toliau – konsoliduoti), kai yra nustatomas teigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo, buvo motyvuoti siekio parinkti ūkio ciklo būseną, kurios metu konsolidavimas stiprintų pasitikėjimą kainų stabilumu arba nebūtų pavojingas verslo pasitikėjimui. Perfrazuojant šiuos motyvus ekonomikos terminais, nedidelė statistinės paklaidos rizika, kad tikrasis atotrūkio ženklas bus neigiamas tuo atveju, kai Komisija deklaruoja artimą potencialui BVP ir siūlo pasirinkti skaičiavimų rezultata, nustačiusį teigiamą atotrūkio ženklą, nesukuria rizikos, kad konsolidacija sukels kokį nors pavojų verslo pasitikėjimui ūkio plėtra. Šis išaiškinimas papildomai grindžiamas 2016 metų vasario 12 dieną EKOFINO Tarybos pritarimą gavusiu Ekonomikos ir finansų komiteto sutarimu dėl „Bendrai sutartos pozicijos dėl Stabilumo ir augimo pakto lankstumo“ numatančiu, kad neigiamas atotrūkis neblogesnis nei -1,5 procento BVP rodo „normalią“ ūkio būklę, kurios metu tikimasi struktūrinės konsolidacijos už 0,5 procento BVP. Trumpai tariant, tikimybė, kad tikrasis neigiamas atotrūkis bus blogesnis nei -1,5 procento BVP, kai Komisija konstatuoja BVP apylygį potencialui, yra niekingai maža ir tokiomis aplinkybėmis fiskalinės drausmės normų įgyvendinimas yra optimalus tiek užtikrinant socialiai tvarius valdžios sektoriaus finansus, tiek sukuriant fiskalinę erdvę ūkio stimuliavimui sunkmečiu.

Argumentai dėl išaugusios rizikos teigiamam atotrūkiui 2017 metams

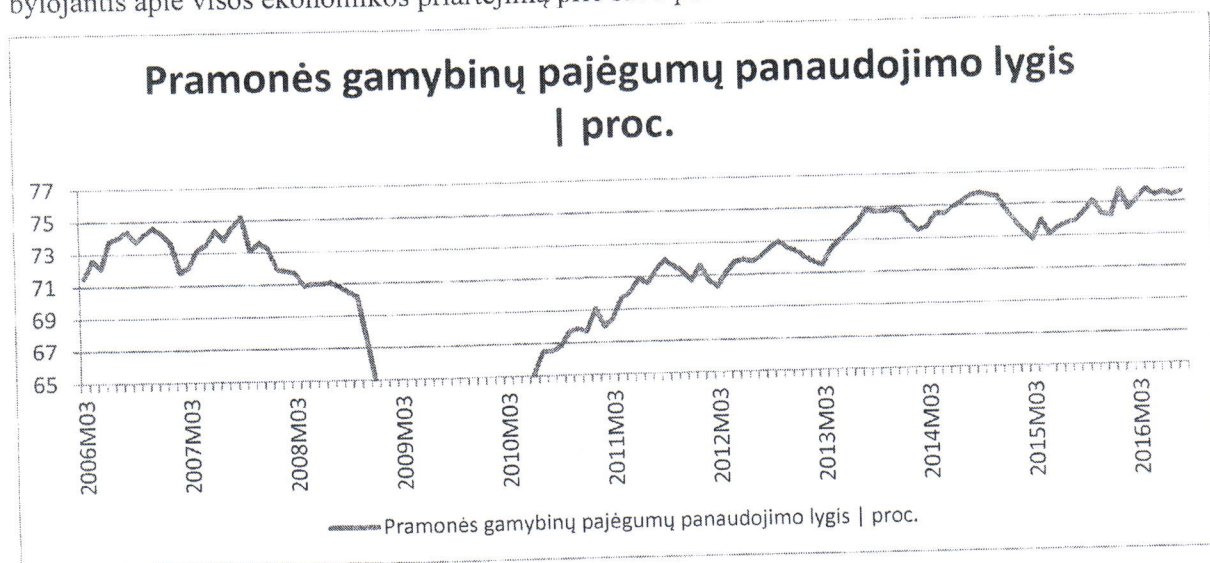
Kadangi Hodriko-Preskoto ir Kobo-Daglaso metodai, taikyti Finansų ministerijos parengtam ekonominės raidos scenarijui, tiek 2016, tiek 2017 metams diagnozavo priešingus atotrūkio ženklus, Komisija, vadovaudamasi 2015 metų spalio 19 dienos Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-315, teikia pagrindimą, kodėl padarė išvadą, kad tiek 2016, tiek 2017 metais BVP bus apylygis potencialui ar nežymiai jį viršys.

Apie tai, ar bendras vidaus produktas viršija potencialą, sprendžiama pagal kapitalo ir darbo išteklių panaudojimo mastą, infliacinio spaudimo formavimąsi ir stiprėjimą.

Darbo rinkos būklė yra svarbus veiksnys apsprendžiantis būsimą infliacinį spaudimą. 2015 metais nedarbo lygis sudarė 9,1 procento ir turi tendenciją mažėti apie 1,5 procentinio punkto kasmet. Pagal HP filtrą apskaičiuotas nedarbo trendas 2016 ir 2017 metams nežymiai viršija prognozuotą nedarbą. Nedarbo lygis, taip pat, yra gerokai žemesnis nei nedarbo lygis nespartinantis darbo užmokesčio augimo (toliau- NAWRU) jau nuo 2015 metų. TVF analitikų vertinimu NAWRU yra apie 10,5-11,5 procentų.

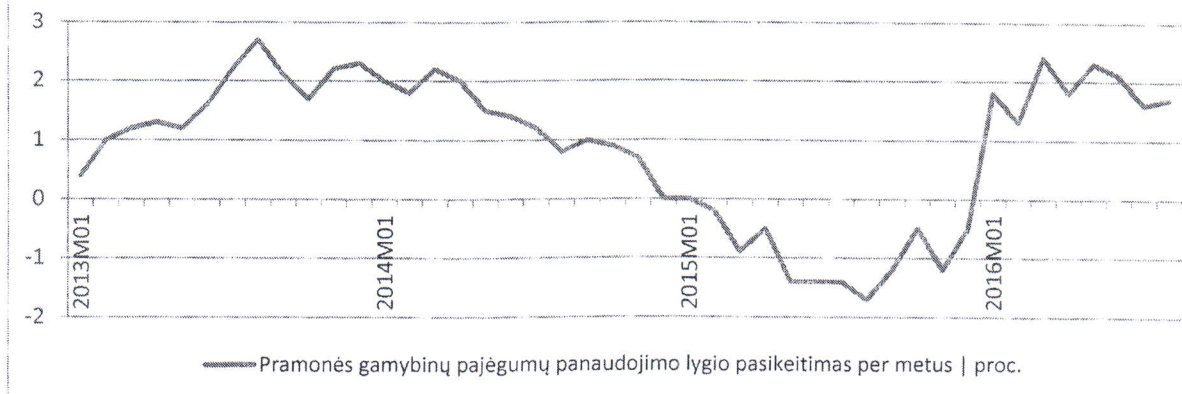
Vidutinio darbo užmokesčio (be individualių įmonių) augimas 2016 metų II ketvirtį sudarė 8,1 procento, kai infliacija sudarė apie 0,4 procento, ir tai rodo, kad jau nuo 2015 metų IV ketvirtį užfiksuoto stipraus darbo užmokesčio augimo darbo užmokesčio augimas toliau spartėjo. Tad darbo rinkos rodiklių tendencijos rodo, kad yra rizika, jog BVP 2017 metais gali viršyti potencialą.

Gamybinių pajėgumų panaudojimo duomenys rodo, kad yra pasiektas didžiausias istorinis lygis, bylojantis apie visos ekonomikos priartėjimą prie savo potencialo.

Pramonės gamybinų pajėgumų panaudojimo lygio padidėjimas per metus išlieka aukštas.

Pramonės gamybinų pajėgumų panaudojimo lygio pasikeitimas per metus | proc.

Pinigų politika buvo skatinanti ūkio augimą. Pinigų finansų įstaigų paskolų prieaugis pradėjo stabiliai ir sparčiai atsigauti 2015 metais - pirmą kartą po 2008 metų. Europos centriniam bankui (toliau – ECB) tęsiant kiekybinio skatinimo politiką, 2016 liepos mėnesį Lietuvoje paskolų mėnesinis prieaugio pokyčio 6 mėnesių vidurkis sudarė 54,1 mln. Eurų. Vadinasi spaudimas kainų augimui didėjo ir 2016 metais.

Taigi įvertinus šiuos ir kitus ekonominius rodiklius, pagal šiuo metu galiojančias Finansų ministerijos ūkio prognozavimo prielaidas, yra tikėtina, kad tiek 2016, tiek 2017 metais BVP bus apylygis potencialui ar nežymiai viršys augimo potencialą. Komisija atkreipia dėmesį, kad produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklai atskiruose ūkio sektoriuose ir regionuose gali skirtis nuo bendrojo produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklo. Taip pat į Komisijos posėdžio protokolą įtraukta viena atskira nuomonė, kad atotrūkis išliks neigiamas tiek 2016, tiek 2017 metais.

Komisijos pirmininkas

Ričardas Kasperavičius

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA
VYRESNYSIS PATARĖJAS
RIČARDAS KASPERAVIČIUS

2016-09-23 Nr. 34K-S160222

Fiskalinės politikos departamentui

DĖL ANTICIKLINĖS VALSTYBĖS FINANSŲ POLITIKOS KOMISIJOS IŠVADOS APIE
PRODUKCIJOS ATOTRŪKIO NUO POTENCIALO ŽENKLĄ TEIKIMO

Vykdydamas finansų ministro 2015 m. spalio 19 d. įsakymo Nr. 1K-315 11 dalį teikiu konsensuso pagrindu priimtą Anticiklinės valstybės finansų politikos komisijos išvadą apie produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklą.

PRIDEDAMA: Išvada dėl 2016 ir 2017 metų produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklo, 3 lapai.

Vyresnysis patarėjas

Ričardas Kasperavičius